

**Славутицький загальноміський
бібліотечно-інформаційний центр**

Наш великий сміхотворець

**До 115 річчя від дня народження
Остапа Вишні**

Бібліографічний покажчик

Славутич

2004

Бібліографічний покажчик підготовлено відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутич .

Видання присвячене 115-річчю від дня народження Павла Михайловича Губенка, який увійшов в українську літературу під псевдонімом Остап Вишня.

Розраховано на широке коло читачів.

Укладачі: О.О.Янченко, Соловйова Л.О.
Панова Л.І.

Комп'ютерний набір: Соловйова Л.О.

Відповідальний за випуск: Портная Н.В.

*Без гучних прожив він декламацій,-
А в душі поезія цвіла
Друг людини, друг природи й праці,
Грізний ворог нечисті і зла.*

М. Рильський

13 листопада 2004 року минає 115 років від дня народження Павла Михайловича Губенка. Він увійшов в українську літературу під псевдонімом Остап Вишня.

Автор гострої політичної спрямованості, дотепний фейлетоніст, гуморист і сатирик, письменник, за влучним висловом Максима Рильського, був „всенародним стрільцем по підлоті, по зрадництву, по головоотяпству, по всіх , хто – проти народу”. Його спадщина – своєрідний і цікавий літопис героїчного шляху нашого народу. Від фейлетону і памфлета до музичного гротеску і комедії, від гуморески-нарису і усмішки-жарту до усмішки-оповідання і усмішки-статті та рецензії – така жанрова і стильова палітра письменника.

Не спадає, навпаки – підвищується інтерес до творчості письменника. Про це свідчить число перевидань його книг.

Народився Остап Вишня (Павло Михайлович Губенко) 13 листопада 1889 року біля містечка Грунь на хуторі Чечві Зіньківського району на Полтавщині (нині Охтирський район Сумської області) в багатодітній родині селянина. На духовне формування майбутнього письменника значно вплинули батьки, які знали безліч народних пісень, казок та допевів, були людьми з великим почуттям гумору, а також чарівний світ Полтавщини, де особливо почувалися любов і шана до славетних земляків І.П. Котляревського та М.В. Гоголя. Хлопчик змалку пізнавав селянський побут, запам'ятовував яскраві типи людей паці, вбирав у себе рідну мову, багату на перлини народного гумору.

Батьки прагнули будь-що вивести своїх дітей у люди, дати їм освіту. По закінченні двокласної школи в м. Зіньків Павла віддають у військово-фельдшерську школу в Києві (1903), де він як син колишнього військовослужбовця, міг навчатися безкоштовно. Після її закінчення (1907) Павло Губенко перебував на військовій службі, пізніше працював у київській лікарні Південно-Західної залізниці.

Незважаючи на важку матеріальну скруту, що посилилася після смерті батька (1909), Павло Михайлович наполегливо вчиться. Працюючи над самоосвітою, склав екстерном екзамен за гімназію, дедалі більше захоплювався літературою. У 1917 році він вступив до Київського університету на історико-філологічний факультет. Через два роки, рятуючись від переслідувань деніківців, юнак був змушений втекти до Кам'янця-Подільського, де за порадою друзів береться за літературну працю.

3 квітня 1921 року письменник почав працювати в газеті „Вісті ВУЦВК”. В червні 1921 року на сторінках газети з’явився фейлетон молодого прозаїка „Як Антанті од Корфанті дуже сильно не щастить”.

22 липня 1921 року в газеті „Селянська правда” було надруковано гумореску „Чудака, їй-богу!”. Під нею вперше з’явився псевдонім „Остап Вишня”, що з часом утвердився як літературне ім’я видатного майстера української сатири та гумору. Він – активний учасник бурхливого літературно-мистецького життя Харкова.

Перша книжка сатирика побачила світ у 1923 р. під досить незвичною назвою „Марк Твен – Остап Вишня. Сільськогосподарська пропаганда”. Після неї, у двадцяті роки, виходять одна за одною десятки книг. Серед них: „Далі небесні” (1923), „А-ну, хлопці, не піддайсь!”, „Вишневі усмішки (сільські)”, „Кому веселе, а кому сумне”, „Літературні усмішки” (1924), „Вишневі усмішки кримські”, музичний гротеск на 4 дії „Вій” (1925), „Лицем до сел а”, „Щоб і хліб родився, щоб і скот плодився” (1926), „Вишневі усмішки кооперативні”, „Моя автобіографія”, „Вишневі усмішки театральні” (1927), „Вишневі усмішки закордонні” (1930). У 1928 і 1930 роках „Усмішки” О. Вишні були видані в 4-х томах. Чимало гуморесок було перекладено російською, білоруською, молдавською, єврейською та німецькою мовами.

Остап Вишня стає одним з найпопулярніших письменників 20-х років. Як сатирик Остап Вишня сформувався, передовсім, у галузі політичної сатири.

Внесок Остапа Вишні в розвиток української літератури вагомий і цінний. Письменник незвичайної обдарованості, Вишня був у колі перших зачинателів вітчизняної сатири і гумору.

Твори Остапа Вишні

- Вишня О.** Твори: В 7-ми томах / Упоряд. та підготовка текстів Ф.Ю. Маківчука та В.О. Губенко-Маслюченко. – К.: Дніпро, 1964. – Т. 1. Твори 1919 – 1924 років. – 397 с.
- Вишня О.** Твори: В 7-ми томах. – К.: Дніпро, 1964. – Т. 2. Твори 1924 – 1925 років. – 391 с.
- Вишня О.** Твори: В 7-ми томах. – К.: Дніпро, 1964. – Т. 3. Твори 1925 – 1926 років. – 447 с.
- Вишня О.** Твори: В 7-ми томах. – К.: Дніпро, 1964. – Т. 4. Твори 1926 – 1933 років. – 415 с.
- Вишня О.** Твори: В 7-ми томах. – К.: Дніпро, 1964. – Т. 5. Твори 1944 – 1946 років. – 493 с.
- Вишня О.** Твори: В 7-ми томах. – К.: Дніпро, 1965. – Т. 6. Твори 1947 – 1951 років. – 435 с.
- Вишня О.** Твори: В 4-х томах / Упоряд., підг. Текста та склав примітки І.В. Зуб. – К.: Дніпро, 1988. – Т. 1. Твори 1919 – 1925 років. – 526 с.
- Вишня О.** Твори: В 4-х томах. – К.: Дніпро, 1988. – Т. 2. Твори 1925 – 1933 років. – 461 с.
- Вишня О.** Твори: В 4-х томах. – К.: Дніпро, 1989. – Т. 3. Усмішки, фейлетони, гуморески, 1944 – 1950. – 606 с.
- Вишня О.** Твори: В 4-х томах. – К.: Дніпро, 1989. – Т. 4. Твори 1951 – 1956 років: Усмішки, фейлетони, гуморески; 3 неопублікованого: 1934 – 1943: Чиб'ю; Матеріали к истории Ухтинской экспедиции, 1934 год; 3 листування. „Думи мої, думи мої” (Щоденникові записи). – 606 с.
- Вишня О.** Твори // Живиця: Хрестоматія укр.літ ХХ ст.: У 2-х кн. – Кн.1.– К.: Твім інтер, 1998. – С.398.
- Вишня О.** Твори // Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літературної критики ХХ ст. – В 3-х кн. – Кн. 1. – К.: Рось, 1994. – С. 488 – 498.
- Вишня О.** Твори // Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літературної критики ХХ ст. – В 4-х кн. – Кн. 4. – К.: Аконіт, 2001. – С. 604-618.
- Вишня О.** Избранные произведения: В 3-х томах. – М.: Правда, 1967. – Т. 2. – 463 с.
- Вишня О.** Бенгальський тигр //Хрестоматія з укр. літератури: Навч. посібник / Укладачі І. Жебка, М. Жебка: В 2-х кн. – Кн.2. – К.: Наукова думка, 1999. – С. 403-411.

Вишня О. Вишневі усмішки. – К.: Дніпро, 1985. – 367с. – (Б-ка української класики „Дніпро”).

Вишня О. Драстуйте. Українізація // Обрії: Зб. худож. творів для позакласного читання у 8-му кл. / Упоряд. Р. Вітренко. – 1991. – С. 282-287.

Вишня О. «Ех і життя мотузяне! Терпи, козаче...»: Із родинного листування (1933-1943) // Вітчизна. – 1989. – № 12. – С. 131-147. Закінчення. Початок у № 11.

Вишня О. Zenітка: Гуморески, усмішки. – Дніпропетровськ: Січ, 1993. – 191с.

Вишня О. Мікадо: Комедія // Прапор. – 1989. – № 11. – С. 91-153.

Вишня О. Перший диктант: Усмішка // Веселка. Антологія української літератури для дітей в трьох томах. Т. 3: Твори рад. періоду. Проза. Для мол. та серед. віку / Упоряд., біогр. нариси Б.Й. Чайковського. – К: Веселка, 1985. – С. 19-23.

Вишня О. Усмішки, фейлетони, гуморески: Твори в 5-ти томах. – К.: Дніпро, 1974. – Т. 1. – 456с.

Вишня О. Усмішки, фейлетони, гуморески: Твори в 5-ти томах. – К.: Дніпро, 1974. – Т. 2 – 358 с.

Вишня О. Усмішки, фейлетони, гуморески: Твори в 5-ти томах. – К.: Дніпро, 1975. – Т. 3. – 368с.

Вишня О. Усмішки, фейлетони, гуморески: Твори в 5-ти томах. – К.: Дніпро, 1975. – Т.4. – 454с.

Вишня О. Усмішки, фейлетони, гуморески: Твори в 5-ти томах. – К.: Дніпро, 1975. – Т. 5. – 384с.

Вишня О. Фейлетони. Гуморески. Усмішки. Щоденникові записи. – К.: Наукова думка, 1984. – 560с.

Вишня О. Як із Харкова зробити Берлін... // Вітчизна. – 1989. - № 2. – С. 151-160.

Про життя і творчість Остапа Вишні

Білоус Г. „Подай свій хліб – і я скажу, хто ти...” : До 110-річчя від дня народження Остапа Вишні // Вітчизна. – 1999. - № 11 – 12. – с. 131 – 140.

Вишня Остап // **Енциклопедія Українознавства**: В 11-ти т. / Гол. редактор В. Кубійович. – К.: Глобус, 1993. – Т. 3. – С. 265.

Вишня Остап // Письменники Радянської України. 1917-1987: Біобібліографічний довідник / Сост. В.К. Коваль, В.П. Павловська. - К.: Рад.письменник, 1988. - С. 109.

Вишня Остап // **Українська Літературна Енциклопедія**: В 5-ти т. / Редкол.: І.О. Дзверін (відповід. ред.) та ін. – К.: Голов. ред. УРЕ ім М.П. Бажана, 1988. – Т. 1: А – Г. – С.314 – 315.

Вишня Остап // **Український Радянський Енциклопедичний Словник**: В 3-х т. / Редкол.: А.В. Кудрицький (відп. ред.) та ін. - 2-ге вид. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1986. – Т. 1. – С. 293.

Вишня Остап // **Універсальний довідник** старшокласника, абітурієнта, студента: Довід. видання. - К: Видавнича компанія "Воля", 2004.- 276.

Гальченко С. Горьована путь Остапа Вишні // Київ. – 1989. - № 12. – с. 104 – 106.

Грибіниченко Т.О., Козачук Г.О. Гуморист Остап Вишня // Вчимося писати твір з української літератури: 8-11 класи.- К.: Либідь, 2000.- С. 180-182.

Дузь І.М. Остап Вишня: Нарис про творчість. – К.: Одеса: Вища школа, 1989. – 184 с.

Жертвы репрессий: Репрессии 20-х и нач. 5—х годов на Украине. – К.: ЮРИНФОРМ, 1993. – с. 218 – 225 (Остап Вишня).

Зуб І. Остап Вишня // Історія укр. літератури: В 2 т. Т. 2: Рад. література. - К.: Наукова думка, 1988. - С. 431-441.

Зуб І.В. Остап Вишня. Риси творчої індивідуальності. – К.: Наукова думка, 1991. – 172 с.

Кирилюк В. „ Я сміявся і плакав з любові”: Листи Остапа Вишні до Варвари Губенко // Літературна Україна. – 2004. –26 лютого. – С.7.; - 4 березня.–С. 7.

Лавриненко Ю. Остап Вишня // Українське слово: Хрестоматія укр. літ. та укр. критики ХХ ст. – Книга І. – К.: Рось, 1994. – с. 480 – 487.

Літературна панорама, 1990: Збірник. – с. 204 – 215 (Остап Вишня).

Мазуркевич А. Человеческое свечение Вишни // Радуга. -1990. - №1. – с. 113 – 122; - № 2. – с. 138 – 147.

Миценко М. Мости нашої пам'яті: есе. Остап Вишня // Київ. – 1997. - № 2. – с. 153.

Остап Вишня // **З порога смерті**: Письменники України – жертви сталінських репресій /Авт. кол.: Л.С. Бойко та ін. – К.: Рад. письменник, 1991. – Вип. 1. /Упоряд. О.Г. Мусієнко. – С. 101-103.

Нестеренко П. Наш великий сміхотворець: До 115-річчя від дня народження Остапа Вишні // Уряд. кур'єр. – 2004. – 13 листопада. – с. 8-9.

Остап Вишня // **Історія української літератури**: В 2-х т. /Редкол. І.О. Дзверін (відп. ред.) та ін. – К.: Наукова думка, 1988. – Т. 2. – 431-441.

Присяжна Т. Сторінками життєпису Остапа Вишні: нестандартний урок // Дивослово. – 1996.-№ 2.–С. 42.

Про Остапа Вишню: Спогади. – К.: Рад. письменник, 1989. – 334с.

Солод Ю. Сатира і гумор Остапа Вишні // Солод Ю. Українська література: Конспект. - К.: Козаки, 1996. - С. 230-241.

Сценарії по творчості Остапа Вишні

Богач С. „У нас люблять Остапа Вишню” : сценарій літературного вечора // Дивослово. – 2001. – № 2. – с. 44 – 47.